

DZIENNIK BERLIŃSKI

Przedpłata wynosi: na pocztę kwartalnie 2,30 mk. z odnośnikiem do domu 2,72 mk.; miesięcznie 77 fen., z odnośn. do domu 91 fen. — W ekspedycji i w agencjach 65 fen. miesięcznie z odnośn. do domu 95 fen. — Wysyłka pod opaską kwartalnie 5 mk

Telefon: Alexander nr. 4905.

wychodzi codziennie

z wyjątkiem niedziel i świąt z datą na dzień następną

Adresować należy:

Dziennik Berliński, Berlin O 27,
Raupachstrasse 6.

Telefon: Alexander nr. 4905.

Cena ogłoszeń: 30 fenigów od wiersza petytowego. — Reklamy lub ogłoszenia na trzeciej stronie 60 fen. od wiersza petytowego. — Rękopisów redakcyja nie zwraca, lecz je niszczy. — Redakcyja, administracyja i ekspedycyja: Berlin O 27, Raupachstr. 6.

Telefon: Alexander nr. 4905.

*Wobec Petersburga znowu
nie, myślić nam się nie należy
Gabiela Bergströma!
von Spierdenburg.*

Berlin, poniedziałek, 2 października 1917.

Z Rosji.

O gabinet koalicyjny.

Petersburg, 30. 9. (Pet. Ag. Tel.) Drugie posiedzenie konferencji demokratycznej otwartem zostało przez b. ministra pracy Skoblewa, który przemawiał za współpracą z zawodową burżuazją a nawet z kadetami, tylko za wyjątkiem tych żywiołów, która wplatać były w sprawę Kornilowa.

Był minister sprawiedliwości, Zarudny, chwalił kadetów, że wobec rewolwy Kornilowa oświadczyli się jako pierwsi za dyktandem Kiewskiego Mówca za dół ut. orzeczenia parlamentu, akładającego się ze wszystkich stron, wobec którego rząd byłby odpowiedzialnym.

Był minister sprawozdania Pjeszczanow mówił, że tylko w koalicyjnym rządzie z współdziałaniem kadetów widzi możliwość rozwiązania przelania, gdyż demokracja sama nie może długo zachować władzy.

Był minister spraw wewnętrznych i przez rady delegatów chłopskich Awksentijew kładł nacisk na konieczność powołania kontrolującego rząd organu, który licznymi więzami byłby związany z krajem. Organ ten w rodzaju wstępnej parlamentu powinien obejmować także klasy burżuazyjne.

Tereszenko o pokoju.

Petersburg, 29. 9. (Pet. Ag. Tel.) Minister spraw zagranicznych Tereszenko, który wbrew pierwotnym doniesieniom nie ustąpił, przyjął przedstawić cieli pracy, którym złożył następujące oświadczenia: Odpowiedzi mocarstw centralnych na notę Papięza dowodzą, że nieprzejawiają nam w dalszym ciągu niechęć pozostanie żadnych decydujących kroków na drodze do pokoju. Obydwie noty potwierdzają obudowanie powzięcia o zamiarach pokojowych Niemiec i Austro-Węgier, ale o podstawiach przyszłego pokoju nie mówią. Z kilku zwrotów odnieść nawet trzeba wrażenie, że mimo powołania się na rezolucję pokojową parlamentu rząd niemiecki dziś jeszcze dąży do pokoju niemieckiego i niektóre sporne kwestje uważa za dziś już zatwierdzone.

Nadto z odpowiedzi tych odnieść trzeba wrażenie, że mocarstwa centralne chcą podjąć rokowania pokojowe tylko na podstawie mapy wojennej, tj. zatrzymując wszystkie zajęte terytoria za wyjątkiem częściowych zwrotów, które przyznane będą przy układach.

Rosja natomiast ze swej strony egzościła cel i za sadę, dla których walczy walczy między Rosją i Niemcami, dla których walczy walczy między Rosją i Niemcami, dla których walczy walczy między Rosją i Niemcami, dla których walczy walczy między Rosją i Niemcami.

Minister mówił wreszcie o ostatnich czynach w sprawie polskiej, zwłaszcza o patencie z dnia 12 września, stanowiącym mający ustępstwo wobec Polaków. Dowodzi to słabości Niemiec, Polaków zaś za-dowolnić nie może.

Sprawy wojskowe w parlamencie.

Na porządku obrad sobotniego posiedzenia komisji głównej parlamentu były sprawy wojskowe.

Najbardziej debatowano nad wnioskiem socjalistów o uwolnienie roczników 1869 i 1870 od służby wojskowej, tak jak to już nastąpiło w Bawarii. Równocześnie zażądali socjaliści, żeby każdemu przyznano zostało prawo urlopu.

Ze strony rządowej odparł minister wojny, że dla względów wojskowo technicznych uwolnienie najstarszych roczników przeprowadzić się nie da ze względu na zapotrzebowanie żołnierzy we wielkich terytorjach okupowanych.

Po dłuższej dyskusji przyjęto zaskarżyć przez komisję następujące rezolucje:

1. Według możliwości jak najprędzej ma zostać zarządzone uwolnienie roczników 1869 i 1870 od służby wojskowej.

2. Gdzie ojciec i synowie równocześnie są na froncie, ojciec na żądanie musi być wycofany z linii bojowej.

3. Szeregowcy i podoficerowie otrzymywać mają podczas wojny urlop w równych odstępach czasu.

Jednocześnie przyjęta została rezolucja socjalistów, żądająca podwyższenia żołdu. Rezolucyja brzmiała:

a) podoficerowie otrzymać mają po odbyciu 18 miesięcznej służby wojennej w randze podoficera podwyżkę żołdu o 20 proc.

b) szeregowcy i strażnicy po rocznej służbie wojennej otrzymać mają podwyżkę żołdu o 20 proc., po dwuletniej służbie o 40 proc., po trzyletniej służbie o 50 proc.

Wreszcie przyjęto jeszcze jedną rezolucję socjalistyczną w sprawie podwyższenia zapomóg dla rodzin wojskowych. Według rezolucyji zapomoga dla kobiet podwyższona ma zostać z 20 na 30 marek, dla dzieci z 10 na 15 mk. Nadto gminy mają zostać zobowiązane do wypłacania rodzinom wojskowych, znajdujących się w niedostatku, dodatków do zapomóg, odpowiadających stopniom miejscowym.

Na tem odroczone obrady do poniedziałku. W bieżącym tygodniu na porządku obrad będą sprawy stanu obłączenia i cenzury, sprawa alzachcko-lotyńska oraz stosunki w terytorjach okupowanych.

„Dziennik Kujawski“ w Inowrocławiu, jeden z najpocynniejszych organów pracujących zaboru naszego, obchodził w dn. 1 października 25 letnią

rocznicę swego istnienia; w tym samym zaś dniu miało 10 lat, odkąd redakcyja jego kieruje p. Adam Poszwiński.

»Dziennik Kujawski bronił zawsze gorąco interesów polskich na Kujawach, a kiedy chodziło o sprawy o ogólnem znaczeniu narodowem, stawał w pierwszym szeregu, zajmując zawsze stanowisko pełnej godności i zrozumienia dla właściwych potrzeb i dążeń naszego narodu. To też zjednał sobie tem szlachetnym uznaniem w kręgach swoich czytelników, a równo cześćnie prawdziwym szacunkiem w szerszej opinii polskiej.

Do licznych dowodów tyczeńności, które »Dziennik Kujawski« w dala swego jubileuszu otrzymał, i my przyłączamy tyczenia, żeby i nadal praca jego narodowo społeczna jaknajpomyślniejsze wydawać mogła owoce, przyczyniając się do wzmożenia tej sprawy polskiej, która nam wazystkim jest drogą.

Sprawy polskie w Rosji.

Tworzenie Korpusów polskich przy armji rosyjskiej.

Jak nam donosi nasz korespondent z Kopenhagi, zorganizowano już w Rosji pierwszy, a na ukoniecznienie jest tworzenie drugiego korpusu polskiego, podczas mają być tworzone następnie korpusy polskie z żołnierzami i oficerami dotąd rozproszonych po armji rosyjskiej.

Dowodzą 1 go korpusu polskiego został generał-porucznik sztabu jeneralnego Józef Dawbór-Muśnicki. Dowodzą 2 go dywizji polskiej, wchodzącej w skład 1 go korpusu, został generał-major Gustaw Ostapowicz dowodzą 2 go dywizji tegoż korpusu generał-major Józef Lesiański.

Pozatem tworzy się, jak wiadomo, wojsko polskie przy armji francuskiej. Inicjatorem tej myśli jest mieszkający od lat dawnych w Paryżu powieściopisarz, Wacław Gąsiorowski, który wydał plemienną odezwę do sokolstwa zachodnio europejskiego, a zwłaszcza amerykańskiego, wzywając je do wstąpienia do armji polskiej.

Lecz nie brak i po tamtej stronie frontu bojowego głosów krytycznych wobec tych twórców. Tak znajdujemy sp. w wychodzącym w Kijowie »Dzienniku Kijowskim« następujący list z Paryża:

Korespondent nasz z Paryża donosi nam, co następuje:

Można sobie wyobrazić, jakie zdziwienie wywołał w całej kolonii polskiej dekret prezydenta o tworzeniu armji polskiej we Francji.

Wszyscy bowiem mają w świeżej pamięci, że do siadawania Polakom nie wolno było zaciągać się do armji w innej formie, niż w legji cudzoziemskiej, że dopiero po tragicznych zajściach, jakie miały miejsce z wolontariuszami rosyjskimi, po długich staraniach, pozwolono przenieść się Polakom i wogóle cudzoziemcom do oddziałów armji francuskiej.

A tu naraz armija polska!

Pierwsze pytanie, które się narzuca uparcie, to pytanie, kto z Polaków prowadził pertraktacyja w imieniu Polaków bez wiedzy Polaków.

Jest to tajemnica publiczna, podawana sobie z ust do ust. Nie chcąc wymieniać nazwisk osób, które się kryją po za anonimem, dość powiedzieć, że są to te same siły, które przed paru tygodniami chciały stworzyć armiję polską w Rosji.

Podkreślamy wyraz armija, która w pojęciach wazystkich, każdego narodu, jest dotychczas symbolem niezależności (suwerenności) narodu, oraz formą, najszczytniejszym środkiem, za pomocą którego naród potwierdza niezłomną wolę swego istnienia.

Oczywiście, prawa powoływania armji żaden naród nie może się rzec na rzecz innego, nie rzekając się jednocześnie niezależności.

Cóż dziwnego, że dekret, oddający naraz ni stąd ni zowąd »armiję polską« pod zwierzchnie dowództwo francuskie, wywołał głębokie zdumienie, żeby nie powiedzieć więcej.

Powzeczna tutaj jest opinija, we wazystkich sferach polskich, poczynając od najdemokratyczniejszych, najbardziej zainteresowanych, gdyż przeważnie o ich

braw i życie chodzi, aż do na bardziej arystokratycznej, że rząd francuski rzucił w błąd wprowadzając przez młodopolskich, gdyż bezimiennych działaczy politycznych.

Bodaj czy nie ma też w tem części prawdy, że dekret omawiany nie przyszedłby do skutku, gdyby nie pomogło w tym względzie nastąpiło już zganienie dyplomatycznych dawców rządu rosyjskiego.

Jakkolwiekby było, w każdym razie sposób przy gotowaniu ogłoszenia i treści same dekretu nasz wstydo wybitnie cechuje dawną dyplomację, rozwijamy raczej po imieniu: dyplomacji sekularnej.

Mówimy to z całym przekonaniem, iż dobrej woli i dobrych chęci rządu francuskiego nie podejmy w wątpliwość.

Za swej strony Polacy, albo stale mieszkający we Francji, albo czasowo korzystający z jej gościnności, hojnie swą krew na wszystkich polach walki we Francji potwierdzili odwieczną sympatię narodu francuskiego i polskiego, kiedy Francja zagrożona była nad granicę brzości swej niezależności.

Wszystkie inne czyny i powoły byłyby bamba stycznym zapaleniem albo co prawdopodobiejsze, próbą wprowadzenia rządu polskiego z drogi, która ma prawdziwy interes serdowy wskazywać.

Wiadomości polityczne.

Szwecja.

Przebieg gabinetu.

Na skutek wyniku wyborów do parlamentu, które daly większość detychczasowej opozycji liberalnej socjalistycznej, obecną gabinet konserwatywny zmuszonym jest do ustąpienia. W jaki sposób przebieg rozwiązanem zostanie, jest nie wiadomo. Królowi angielski, że albo utworzonym zostanie gabinet koalicyjny z przedstawicielami wszystkich stronnictw albo też gabinet, w którym reprezentowane będą tylko dotychczas stronnictwa większość, tj. liberalowi i socjaliści.

Królowi Gustaw przyjął w siebie za posłuchanie przywódców socjalistycznych i liberalnych w celu poinformowania się u nich o sytuacji.

Cesarz o pożyczce wojennej.

W odpowiedzi na raport z obu zebrani berlińskich dn. 28 września nadeszła od J.C. Meisla Cesarza następująca odpowiedź:

Wszystkim, którzy wzięli udział w obu wielkich zebraniach patriotycznych w stolicy dziękuję serdecznie za wzięcie współpracy w dostarczeniu koniecznych do zwycięskiego zakończenia wojny, finansowo i środkami bojowymi.

Wojna.

Komunikaty niemieckie

Urządowa. Wielka główna kwatery, d. 29 9.

Zachodni plac boju.

Grupa armii następująca tronu Rupprechta.

Na wybrzeżu flandryjskim i między lasem Houthoult a Lys zmieniła się siła akcji bojowej obu artylerji. Po gwałtownym ogniu huraganowym w godzinach wieczornych na wschód od Ypern, wykonane zostały częściowe ataki angielskie tylko pod Zonnebeke, zostali odparci.

Przy trakcie Ypern-Paschendale wyrzucono wroga z linii kolejów, którą tam jeszcze trzymał.

W okolicy nad Izerą zalanej wodą przyprowadzili nasi wywiadowcy z walk z Belgijczykami jeńców.

Grupa armii następująca tronu niemieckiego

Na północno-wschód od Soissons i pod Verdun wzmagala się chwiami znacznie strzelanina; nad Mozą była ona i przez noc ożywioną. Udały się nam potyczki na przedpalu, które przeprowadziły nasze oddziały szturmowe do pomocy francuskich.

Grupa armii karcia Albrechta

Pod Biscu w Sundgau pozostało podczas ataku francuskiego kilku jeńców w naszych rękach.

Nasi lotnicy zaatakowali bombami Londyn i liczne miejscowości angielskiego wybrzeża południowego.

Wschodni plac boju.

Front Jenerała marszałka polnego karcia Leopolda Bawarskiego

Przeważnie nieznaczna akcja bojowa wzmogła się tylko chwilowo podczas wypraw wywiadowczych na północ od Dżwiny, na zachód od Lucka i nad Zbruczem.

Grupa armii Jenerała marszałka polnego Markensena.

W szybkim kontrataku odrzucono oddziały rosyjskie, które się przeprawiły w łodziach przez Seret i odnogę Świętego Grzegorza.

Front macedoński

Nie było większych walk

Pierwszy Jenerał kwaterymistrz Ludendorff

Urządowa Berlin, dnia 29 9 wiecz

Dotąd nie doniesiono z żadnego frontu o większych walkach.

Urządowa. Wielka główna kwatery, d. 30 9

Zachodni plac boju.

Wobec mglistej pogody była w wszystkich armji mniejsza akcja bojowa, niż w ciągu dni ostatnich.

We Flandrii była silna walka działowa na wybrzeżu, a wieczorem od Izerą aż do kanału Comines—Ypern. Na wielu punktach odparto atakujące angielskie oddziały wywiadowcze.

Pod Verdun była z wyjątkiem chwilowego wzmoczenia się ognia, mierna akcja bojowa.

Nasi lotnicy zaatakowali ponownie warsztaty okrętowe i magazyny w Londynie, Ramsgate, Sheerness i Margate. Poznać można było działanie bomb po pożarach. Wszelkie latawce powróciły całe.

Włoski plac boju

Nie było znaczących walk.

Front macedoński

Między jeziorem Ochryckim a Czerną był ogień bardziej ożywiony niż zwykle.

Więzienny komunikat niemiecki.

Urządowa Berlin, dnia 30 9, wieczorem.

Nie zaszło nic szczególnego.

Komunikaty admiraliteji niemieckiej

Urządowa Berlin, dnia 28 9

Wstrzelie blokady dokola Anglii zatopily nasze łodzie nurkowe znow 22000 ton.

W liczbie zatopionych okrętów znajdował się uzbrojony parowiec angielski „Queen Amalie“ (4278 ton) z Inem z Archan-gielska do Anglii, 2 gęb ko naladowane parowce z nich jeden uzbrojony angielski, żaglowce francuskie „Blanche“ i „Amorique“ z węglem dla Francji i żaglowce rosyjski „Mela“; z tych trzy ostatnie płynęły pod osłoną.

Szef sztabu admirałowego marynarki

Urządowa Berlin, d. 29 9.

1. Dn. 28 września rano natrafilo kilka naszych łodzi torpedowych po wyprawie patrolowej u wybrzeża flandryjskiego na przeważającą liczbę kontrtorpedowców nieprzyjacielskich na które skierowano ogień. W toku walki usłyszano z jednego z kontrtorpedowców silny huk. Nasze łodzie nie zostały nawet uszkodzone.

2. Nowe sukcesy łodzi nurkowych w kanale La Manche i oceanie Atlantycznym: 4 parowce, 8 żaglowców, łódź rybacka; w ich liczbie uzbrojony parowiec angielski „Zeta“ z 3300 tonami węgla, uzbrojony parowiec francuski „St. Jacques“ z 4 tys. ton węgla, żaglowce angielskie „Ezel“, „Laura“, „Moss Rose“, „Mary“, „Mary Ors“, „Water Lily“, „Jane Williamson“ i „Williams“ jak również angielski statek rybacki „Rose Cross“. Z zatopionych ośmiu żaglowców angielskich wiozły 2 glinę, reszta węgiel.

Szef sztabu admirałowego marynarki

Komunikaty austriackie

Wiedeń, dnia 29 9. Urządowa ogłaszają

Wschodni plac boju i Albania.

Nie było zmian

Włoski plac boju

Na stoku północnym Monte San Gabriele ożywiła się znacznie strzelanina. Pod Chiese w Judykarij odrzucili nasze oddziały ataki atakujących Włochów.

Szef sztabu jenerałowego

Zażarte walki na froncie włoskim.

Wiedeń 30 9. Urządowa ogłaszają.

Wschodni plac boju i Albania.

Nie było zmiany.

Włoski plac boju.
Części południowe wyżyny Bainsizza - Heiligengeist i Monte San Gabriele były wczoraj widownią żaartych walk. Włosi nigdzie nie wtargnęli.

Szef sztabu jenerałowego.

Wiadomości z Berlina i okolicy.

Berlin, dnia 1 października 1917.

Kalendarz: Włroek 2 października Asiatów St.

— **Na bezdomnych.** Ażeby przysporzyć funduszy na naszych biednych i głodnych braci, urządził wczoraj Berliński Komitet dla bezdomnych przedstawienie amatorskie, które miało dobre powodzenie. Sala przy Wallnertheaterstr. była zapelniona po brzegi, a publiczność chyba nie pozalowała wczoraj, bo przedstawienie, które odegrali członkowie Grona Przyj. Sceny, wypadło dobrze.

Odegrano Abrahamowicza „Zbrodni rza“ dramat w 4 aktach. Amatorzy jak i amatorki wywiązali się — z małymi wyjątkami — dobrze. Przedstawienie poprzedził kabaret.

Jak nas skarbnik Komitetu informował, pozostanie dla bezdomnych około 1400 mk. Jest to poważna zapomoga dla naszych głodnych braci, za co należy się uznać tak inicjatorom jak i wszystkim wykonawcom.

— **Żywność w wielkim Berlinie.** W Berlinie, Charlottenburgu, Wilmersdorfie, Neuköllnie i Lichtenbergu odczędz się sprzedaż sera zagranicznego 140 gr. na głowę za 1 mk.

— **W Charlottenburgu** otrzymał każdy specjalną żółtą kartę ziemniaczaną lecz tymczasowo nie wolno na nią ziemniaków nabywać. Dopiero wtedy, gdy będzie wydane odnośne rozporządzenie odbędzie się sprzedaż zapasów na tę kartę. Od dn. 1 października wolno zamienić karty mięsne na żywnościowe.

— **Wilmersdorf** ogłasza, że trzeba oddać 22 odc. głównej karty cukrowej i 9 odc. karty dla dzieci I lub 2 b. m.; prócz tego trzeba w tym samym czasie zamienić 6 i 7 odc. karty żywnościowe dla młodzieży.

— **Zakazany dowóz owoców.** Na pewien czas zamknięty został dowóz owoców do Berlina, tak, że się można spodziewać braku takowych.

— **Ograniczenie ruchu.** Na kilku liniach kolejowych zarządzono od 1 rb. ograniczenia ruchu. Kto się więc w podróż wybiera, powinien się wprzód na kolei dowiedzieć, czy pociąg, którym zamierza jechać jeszcze kursuje.

— **W sprawie sprzedaży i zużycia węgla.** Wielko-Berliński Związek węglowy wydał szereg rozporządzeń z których ważniejsze tu przytaczamy.

Od 1 bm. rozpocznie się sprzedaż węgla: grupa I otrzyma 2ctnar (odc. 5—6), II gr. 2ctnar. (odc. 5 do 8 włącznie), III grupa 4ctnar. (odc. 5—12 włą.), IV gr. 6ctnar. (odc. 5—16 włą.), V gr. 8ctnar. (odc. 5—20 włą.).

Kto dotąd nie otrzymał węgla na 5 odc. karty na kawę, gdyż węglarz, na liście którego był zapisany nie był w stanie węgla dostarczyć, może odtąd nabyć tę kartę u innego węglarza oddając mu zielony odcinek.

Zarządzono też nowe ograniczenia zużycia węgla w domach prywatnych, wskutek koniecznej oszczędności, wywołanej brakiem tego tak ważnego artykułu. Jeżeli wcześniejsze zimna nastaną, będą bardzo cierpieć mieszkańcy zimnych mieszkań, bo opałać pokoi przed 15 paźdz. nie wolno.

Wolno ogrzewać mieszkanie tylko do 18 st. C.; mierzyć temperaturę trzeba 1 i pół m. od podłogi.

Ciepłą wodę wolno dostarczać w domach mających to urządzenie, tylko od piątku g. 11 przed poł. do niedzieli południe. To zarządzenie nie tyczy się kuchni zawodowych, łaźni, kąpielni szpitalnych, szpitali, itp.

Kościół, kaplice i bóżnice mogą użyć tylko jedną czwartą ilości spotrzebowanej od 31 marca 1916 r. do 1 kwietnia 1917 r. Trupiarstwo węgla nie otrzymają.

Również teatry, muzea, sale koncertowe, kineematograficzne itp. nie mają prawa używać węgla. Związek węglowy może robić wyjątek w tych wypadkach o ile sale służą do oświaty lub dla wyższej, kształcącej sztuki — Dla sal z ogrzewaniem centralnem, mieszczących się w domach w których są prócz tego mieszkania prywatne jest specjalny przepis znajdujący się w rozporządzeniu z dn. 6 listopada b. r.

Przekroczenia będą karane więzieniem do roku lub grzywną do 10000 mk. Prócz tego zostanie opal skonfiskowany. To rozporządzenie nabiera mocy prawnej z dn. 1 bm.

Karty specjalnych tymczasem jeszcze otrzymać nie można, gdyż jednak podział takowych się rozpocznie to będą wydawane np. dla lekarzy nie mających opału centralnego: karta na 5 centnarów węgla do ogrzewania pokoju przyjęć (nie poczekalni) ogółem jednak nie można otrzymać więcej niż 10 centnarji dodatkowej. Prócz tego będą karty dodatkowe dla aptek przytułków, proboszczy, denystów, zarządów powiatowych, hoteli, kuchni wojskowych, pensjonatów, domów zdrowia, itp. Pracujące w domu kobiety nie otrzymają kart dodatkowych.

Ludność może się spodziewać ponowno podziału węgla w styczniu, prawdopodobnie w tej samej ilości co obecnie.

Drukami i nakładem Dziennika Berlińskiego Buchdruckerei und Zeitungsverlag. O. m. b. H. w Berlinie.
Odpowiedzialny redaktor Feliks Kasprzak, Berlin.

BANK SKARBONA
Sp. zap. z ogr. por.
ALLETTENSTRASSE 84, parter
tę przy narożniku Kochstrasse.
Telefon: Amt Moritzplatz nr. 343.
Kasowa konto czekowe: Berlin nr. 11043.
Przyjęte przesładości poszawozy od 1 mk. oprocz-
to waga ta stawiało do wypowledzenia i udziału spoi-
niast wabysek. Zakłada konta czekowe, dyskontuje
wazy wkele i poleca się do załatwienia wszelkich
wazy w sakros bankierstwa wchodzących.
GODZINY URZĘDOWE:
W dni powszednie od godz. 10-2
w niedziele zamknięte.
ZARZĄD:
Rępczyński, Barciszewski.

Codziem 25 marek
zarobé można przez uczciwą i
zszczyną, a lekką pracę w za-
stepstwie polskiej firmy. Na u-
względnienie liczyć mogą pilni i
sumienni panowie i panie;
pierwszeństwo otrzyają ci, któ-
rzy mają obszernejsze znajomo-
ści prywatne lub w towarzyst.
Na odpowiedź dotychczas 15 fen.
znaczek. Adres: Postschliessfach
254 Poznań—Posen.

Slubne obrączki :: zawsze ::
Rozmaite narodowe biżuterje
jakoteż z fotogr. Sienkiewicza
Kościszki, Mickiewicza, Ponia-
towskiego itp. zawsze na składzie
JAN PASCHKE
zogermlatr i zlotnik
Berlin, Langestr. 110
narożnik Markus- i Holzmarktstrasse
Swój do Swego!

Potrzebni zaraz za wyso-
kiem wynagrodzeniem
zecer
drukarz
robotnik
uczeń
Dukarnia „Niedzieli“
(Józef Załachowski)
Berlin W 50, Marburgerstr. 7

Najnowszy
Słownik
polsko-niemiecki i
niemiecko-polski
„Dziennik Berliński“
Cena 5.00 mk. porto 20 fenyg.

Likiery
firmy B. Kasprowicza z Gniezna.
Wyborne wina węgierskie
firmy Hippolit Roblński z Poznania.
Skład cygar i papierosów.
Hurtownie! Poleca: **Detalicznie!**
Jan Schmidt, Berlin NW 21., Emdenerstr. 51.
Telefon Moabit nr. 2915.
Zamówienia telefoniczne skuteczniam odwrotnie.

Kursa szoferskie.
Praktyczne i teoret. wykształcenie na kierownika samoch.
pod gwarancją rząd. egzaminu. — Możliwość wstap. do wojsk.
oddz. automob. Prospekt fr. i bezpl. wys. na życzenie szkoła:
Auto-Technikum, Kottbusser Damm 79 Tel.: Mrizpl. 1639
Rodacy! Abonujcie „Dzien. Berliński“